

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
кафедра військової підготовки

ІНФОРМАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ

Навчальна дисципліна: „Військова підготовка”
Модуль 3.1.: „Тактична підготовка ”

Заняття: практичне заняття № 3

Тема № 3. Основи сучасного загальновійськового бою.

Заняття № 5. Зброя солдата у бою, пересування на полі бою та вогнева позиція для ведення бою.

Зміст

Навчальні питання:

1. Способи носіння зброї та швидкого її застосування у бою.
2. Пересування солдата в бою різними способами.
3. Вибір та заняття вогневої позиції на місцевості.
4. Підготовка зброї та боєприпасів до бою.

Література:

1. “Типовий перелік завдань за модулем 1 – 6 індивідуальна підготовка”, наказ ГШ ЗСУ від 27.01.2020 № 26.
2. Загальна тактика. Солдат, відділення в бою. НУБіП України. Київ, 2010
3. Підручник сержанта механізованих військ. МОУ Київ, 2006.

Завдання на самостійну роботу:

Заняття № 6. (проводиться у ВПП)

1. Переміщення солдата в бою.
3. Вогневі позиції відділення, їх підготовка та використання у бою.
4. Підготовка зброї та боєприпасів до бою.

1. Способи носіння зброї та швидкого її застосування у бою.

Виходячи з досвіду ведення бойових дій в зоні ООС (АТО) використовуються наступні способи носіння і застосування штатної стрілецької зброї, що дозволяють зручно його розташовувати, маючи при цьому вільні руки, в той же час, ці способи дозволяють швидко підготуватися до бою і відбивати напад противника:

1. На грудях – ремінь перекинути через шию, автомат висить стволом вниз. Цей спосіб зручніший, дозволяє швидко приготуватися до бою.

2. Під час висування (переміщення) та несення служби на блокпостах (КПП, тощо) автомат зручніше розташувати на грудях – ремінь перекинути через шию, автомат висить стволом в сторону та підтримується обома руками навхрест, одна з яких знаходиться на запобіжнику а інша на рукоятці затворної рами, що дозволяє швидко приготувати зброю до застосування.

3. При здійсненні маршу на бронетехніці десант, як правило, розташовується згори на броні. Зброю при цьому зазвичай тримають в руках з перекинутим через шию ременем. Автомат при цьому досить зручно розташований, не заважає стрибати з машини і швидко наводиться на ціль.

4. Під час несення службу на блокпостах (КПП) в групі огляду для зручнішого розташування автомата слід відчепити ремінь від ствольної антабки і зачепити його карабін за антабку прикладу, утворивши петлю. Ця петля підганяється за розміром і надівається через плече і спину. Автомат з відкинутим прикладом розташовується під правим плечем і легко підкинувся однією рукою. Проводячи перевірку, рекомендується виставляти ліву ногу вперед на півкроку, розгортаючи корпус лівою стороною вперед так, щоб автомат був найбільш віддалений від тих, що перевіряються, і вони не могли його схопити.

5. Під час довготривалого висування на значні відстані при відсутності зіткнення з противником автомат зручніше розташувати на грудях - ремінь перекинути через шию, автомат висить стволом в сторону, руки знаходяться зверху автомату.

6. Під час штурмових дій – автомат прижимається прикладом в праву частину грудини та ствол направлений вниз та вперед. Такий спосіб дозволяє швидко підняти зброю в напрямку противника та вести прицільний вогонь.

7. Під час проведення атаки – автомат прижимається прикладом в праву частину грудини ближче до середини, ствол направлений вперед на противника і ведеться вогонь на ходу.

8. Під час штурмових дій в місці (штурму будівлі, у вузькому провулку (вулиці)): автомат доцільно тримати стволом направленим вперед в гору під кутом 60°. Такий спосіб дозволяє швидко направити зброю в напрямку противника та вести прицільний вогонь.

В основі індивідуальних дій у місті лежить так зване “лівостороннє правило”. Суть його полягає в тому, що людині-правші, у якого права рука ведуча, зручніше і швидше вдаються всі дії, пов’язані з поворотом вліво, ніж дії, пов’язані з поворотом вправо, і швидше стріляти в умовах, коли треба рухатися або розвертатися вліво і набагато важче і менш результативніше – з розворотом вправо.

Від правильно вибраного виду носіння зброї залежить швидкість готовності її до бою, особливо коли раптово на близькій відстані з'явився озброєний противник.

Вільне носіння зброї. Щоб автомат на плечі не сповзав, треба правильно підігнати ремінь (Рисунок 1). Цей спосіб дає змогу швидко підготуватись до ведення вогню. Недоліком є те, що в разі близького контакту супротивник може легко зірвати автомат з плеча.

Тактичне носіння зброї. Розрізняють три види.

1. На грудях — автомат висить на ремені, перекинутому через шию (Рисунок 2). Це дає змогу: швидко підготуватися до ведення вогню, перекладати зброю з одного плеча на інше; використовувати зброю в рукопашній сутичці. Недоліком є те, що за тривалого носіння автомата втомлюється шия.

Рисунок 1 – вільне носіння зброї – автомат на плечі.

Рисунок 2 – тактичне носіння зброї – автомат висить на ремені, перекинутому через шию.

2. На грудях – ремінь перекинутий через спину, автомат на грудях стволом униз (Рисунок 3). Завдяки цьому основне навантаження припадає на спину, а не на шию, можна швидко підготувати автомат до стрільби, дає змогу, за потреби, швидко перевести його в положення перекинутого через шию. Цей спосіб зручніший, дає змогу швидко підготуватися до бою. Таке положення автомата не заважає в рукопашній сутичці, дає можливість вільно завдавати ударів руками та ногами, боротися із захопленням, падати і перекочуватися.

При такому способі носіння автомата збройовий ремінь слід відпускати так, щоб приклад знаходився трохи нижче правого плеча.

Недоліками є те, що неможливо швидко перекласти автомат з одного плеча на інше та складніше застосовувати його в рукопашній сутичці.

Рисунок 3 – тактичне носіння зброї – автомат бійця розміщено на грудях стволом униз та висить на ремні, перекинутому через спину.

Рисунок 4 – тактичне носіння зброї – автомат, розміщений під правим плечем стволом униз, висить на петлі ремня, перекинутого через плече і спину.

3. Часто постає потреба мати вільні руки і одночасно автомат має бути розташований у положенні, що забезпечує його швидке застосування. Наприклад, на блокпості треба перевірити особу, але автомат має бути подалі від неї, щоб ця людина не могла заблокувати зброю. Для зручного розташування автомата потрібно відчепити ремінь від ствольної антабки і зачепити за антабку приклада, утворивши з нього петлю. Петлю підганяють за розміром й одягають через плече і спину. Автомат з відкинутим прикладом розташовують під правим плечем і легко скидають однією рукою. Проводячи перевірку, необхідно ставати лівим боком до тої особи, яку перевіряєте, з правого боку від неї. Слід злегка виставити ліву ногу вперед, розвернутися

корпусом лівою стороною вперед так, щоб автомат був віддалений від людини, яку перевіряєте.

Таке положення зброї має певні переваги: дає змогу віддалити автомат від особи, яка перевіряється, що ускладнює можливість заволодіння нею зброєю; у разі небезпеки легко збільшити дистанцію і застосувати зброю; у такому положенні добре контролювати дістанання документів; автомат можна вільно перемістити з одного плеча на інше.

Недолік цього тактичного носіння зброї: під час бігу автомат плутається в ногах або б'є по тулубу. Підвіс не забезпечує притиснення автомата до тулуба, тому солдат змушений контролювати зброю, щоб не опускалася і не зачерпувала стволом різне сміття.

Здійснюючи марш на бронетехніці, солдати часто сидять зверху на ній. Зазвичай вони опускають одну ногу вниз у відкритий люк, а іншою опираються зверху на броню. З цього положення їм легше зістрибнути вниз у люк, якщо почнеться обстріл, або – з машини на землю, у випадку підриву машини на міні чи влученні протитанкової гранати. Якщо тримати автомат у руках, то він дуже заважатиме при зістрибуванні вниз у люк, або може легко загубитися, коли солдата вибухом або при різкому гальмуванні скине з броні. Для уникнення цього збройовий ремінь треба ослабити й одягнути його через голову, щоб автомат зручно розташувався на корпусі стволом угору і не заважав стрибати з машини, отож його можна швидше приготувати до стрільби.

У момент наближення до цілі. Залежно від тривалості часу висування на значні відстані та за відсутності вірогідності зіткнення із противником автомат зручніше розташувати на грудях — ремінь перекинути через шию, автомат висить стволом убік, руки лежать зверху на автоматі.

Рисунок 5 – при пересуванні приклад тримається біля плеча, ствол трохи опущений.

Рисунок 6 – стрільба на ходу – приклад автомата впирається в плече.

Пересуваючись на полі бою або на стрільбищі, солдати зазвичай тримають автомат на рівні живота, спрямовуючи ствол уперед. Під час ведення штурмових дій, щоб швидше підготуватися до стрільби і не витратити час на підкидання автомата до плеча, треба при пересуванні тримати приклад біля плеча, ствол при цьому трохи опускаючи униз (Рисунок 6). Із цього положення можна швидко підняти зброю в напрямку противника та вести прицільний вогонь.

Можна вести вогонь і від живота, але тоді вразити ціль першими пострілами вдасться лише на відстанях 5-10 м. Стрільці, натреновані в стрільбі від живота, уражають мішень першими пострілами на відстані 20-50 м. Якщо ж ціль розташована далі, то вразити її від живота можна лише значною кількістю пострілів (5—10) і то за умови коригування вогню по трасах або сплесках ґрунту.

Прийняття різних положень для стрільби (стоячи, з коліна, лежачи).

Для зайняття вогневої позиції необхідно вибрати таке місце, яке забезпечує найкращий огляд і обстріл, скриває автоматника від спостереження і вогню противника і дозволяє зручно виконувати прийоми стрільби, як приклади наведено на рисунках 7 – 11.

Залежно від обстановки місце для стрільби вибирається в траншеї, окопі, воронці від снаряду, канаві, за каменем, пеньком тощо. У населеному пункті місце для стрільби може бути вибрано у вікні будівлі, на горищі, в фундаменті будівлі тощо.

Не слід вибирати місце для стрільби поблизу тих, що виділяються окремих місцевих предметів, а також на гребнях висот.

При завчасної підготовки місця для стрільби необхідно перевірити можливість ведення вогню в заданому секторі або напрямку, для чого автомат послідовно наводиться в різні місцеві предмети.

При русі бігом, прискореним кроком і при перебіганнях автомат утримується однією або двома руками, як зручніше.

При переповзанні автомат утримується правою рукою за ремінь біля верхньої антабки або зачиплений за цівку.

Для успішного виконання вогневих завдань автоматник повинен досконало володіти прийомами стрільби з автомата.

а.

б.

Умовні позначки:

а – з упору; б – із-за укриття.

Рисунок 7 – утримання автомата при стрільбі із-за укриття

а.

б.

Умовні позначки:

а – лівою рукою за цівку; б – за магазин.

Рисунок 8 – утримання автомата при стрільбі лежачи.

Рисунок 9 – утримання автомата при стрільбі з коліна.

Рисунок 10 – утримання автомата при стрільбі стоячи.

Рисунок 11 – утримання автомата при стрільбі з окопу.

Кожен автоматник, керуючись загальними правилами виконання прийомів стрільби і враховуючи свої індивідуальні особливості, повинен

виробити і застосовувати найбільш вигідне і стійке положення для стрільби, домагаючись одноманітного положення голови, корпусом, рук і ніг.

2. Пересування солдата в бою різними способами.

У всіх видах боїв основою бойових дій є пересування. Залежно від характеру місцевості, умов, обстановки і вогневих дій противника солдат, перебуваючи у пішому строю, може пересуватися:

- кроком (бігом);
- перебіганням;
- переповзанням.

Прискорений крок або біг (на повний зріст або пригинаючись) застосовується для подолання ділянок місцевості, недоступної для спостереження і вогню противника. Темп прискореної ходьби – у середньому 130-140 кроків за 1 хв, довжина кроку – 80-90 см.

Щоб подовжити крок, треба швидше і дужче розгинати ту ногу, що позаду, і більше виносити другу ногу стегном уперед. Оскільки тривале пересування прискореним кроком дуже стомлює, при швидкісному пересуванні доцільно чергувати ходьбу і біг. У такий спосіб солдат рухається в ході атаки, тримаючи зброю в положенні готовності до негайного відкриття вогню. Ходьба пригинаючись застосовується для прихованого пересування місцевістю з невисокими укриттями (низькі кущі, висока трава, канава тощо). Потрібно зігнути ноги в колінах, податися корпусом уперед, дивитися перед собою і рухатися нешироким кроком. Усі рухи виконуються вільно, без напруження.

Залежно від обстановки, рельєфу місцевості та вогню противника солдат може переповзати:

по-пластунському: лягти на землю, правою рукою взяти зброю за ремінь біля верхньої антабки і покласти її на передпліччя правої руки; підтягти праву (або ліву) ногу і водночас просунути ліву (праву) руку якомога далі, відштовхуючись зігнутою ногою, пересунути вперед, підтягнути другу ногу, висунути другу руку і продовжувати рухатися так само, притискуючи до себе зброю;

напівкарачки: стати на коліна і, спираючись на передпліччя або кисті рук, підняти зігнуту праву (ліву) ногу до грудей, водночас ліву (праву) руку просунути вперед; просунути тіло вперед до повного випрямлення правої (лівої) ноги, водночас підтягнувши другу зігнуту ногу, і, просуваючи вперед другу руку, продовжувати рух; зброю тримати: при опорі на передпліччя – так само, як і при переповзанні по-пластунському; при опорі на кисті рук – у правій руці;

на боці: лягти на лівий бік, підтягти вперед ліву ногу і зігнути в коліні, спертися на передпліччя лівої руки, каблуком правої ноги впертися в землю якомога ближче до себе; розгинаючи праву ногу, просунути тіло вперед; не змінюючи положення, продовжувати рух; зброю тримати правою рукою, поклавши її на стегно лівої ноги.

В основі індивідуальних дій при вогневих контактах у місті лежить так зване “лівостороннє правило”. Суть його полягає в тому, що людині – правші (таких людей близько 95%) зручніше і швидше вдаються всі дії, пов’язані з

поворотом вліво (у лівші – вправо). Зручніше і швидше стріляти в умовах, коли треба рухатися або розвертатися вліво (проти годинникової стрілки) і набагато важче і менш результативніше – з розворотом вправо. Віддача пістолетів майже всіх систем “кидає” зброя вліво-вгору (по циферблату на 10-11 годин). У бойовій обстановці, стріляючи з автомата з правого плеча (з пістолета – з правої руки), необхідно використовувати будь-які укриття (камінь, стовпи, кути будівель тощо). Укриття в такому випадку повинно знаходитися зліва, закриваючи корпус і велику частину голови. У такому випадку для зустрічного вогню залишаються відкритими руки, плече і менша частина голови. Якщо укриття розташоване праворуч, доведеться стріляти з лівого плеча, це незвично і незручно, але військовослужбовець буде в укритті. Необхідно намагатися так організувати вогневий контакт, щоб можливі укриття противника були праворуч, а ваші – ліворуч від військовослужбовця. Для цього постійно намагатися (якщо це можливо по обстановці) “закручувати” поле бою, переміщаючись вліво від себе. Наприклад: противник знаходиться в будівлі і стріляє з вікна і, якщо військовослужбовець наближається до нього (перебіжками від укриття до укриття, під вогневим прикриттям товаришів) з правої від противника сторони, тобто огинає будівлю проти годинникової стрілки, перевагу буде мати автоматник, а не противник.

Порядок пересування військовослужбовця на полі бою заздалегідь передбачити практично неможливо. Звичайно, це визначається характером місцевості, діями противника й задачею розв'язуваною кожним із них. Нижче приведені основні способи пересування та долання перешкод, які є актуальними на сучасному етапі та якими, повинен володіти кожний боєць для успішного виконання завдань.

Пересування пригнувшись (рис. 12) застосовується в наступних випадках: коли необхідно сховати своє пересування від противника на місцевості, де укриття не прикривають бійців, що йдуть у весь зріст (висока трава, чагарники, канави), і при швидких перебіжках на відкритій місцевості (бігом).

При пересуванні пригнувшись всі рухи виконуються вільно, плавно, без зайвої напруги, боєць не опускається й не піднімається при кожному кроці. Це дає можливість зберігати сили й краще приховати від ворога своє пересування.

Рисунок 12 – пересування пригнувшись.

Пересування безшумно (крадькома) (рис. 13) застосовується при виконанні завдань, пов'язаних з наближенням до противника, при проходженні біля його позицій, або при діях у тилу противника. Пересування може бути безшумним тільки за умови, що боєць не наступить на предмети, які викличуть шум, не зачепить за них тілом, спорядженням, зброєю, тобто буде робити рух з великою обережністю. Зазвичай шум створюється ногами, особливо в “зеленці”, тобто там, де на землі валяються палиці, сучки, каміння, скло тощо.

Пересуваючись крадькома, потрібно бути готовим у будь-який момент підтримати рівновагу. Під час пересування прислухатися, уважно дивитися вперед і в бік у те місце, де можливо перебування ворога, при цьому зброю тримати у повній готовності.

Пересування по в'язкому ґрунту викликає додаткову витрату енергії, що витрачається на «витягування» ніг з ґрунту та на збереження рівноваги. У цих випадках рух невеликими кроками чергується зі стрибками і великими кроками.

Рухаючись по слизькій поверхні (наприклад, по глинистому ґрунті після дощу) ногу слід ставити на всю ступню. Одна рука обов'язково повинна бути вільна, щоб робити нею короткі різкі рухи для збереження рівноваги.

При пересуванні по камінню, щебню, через руїни будівель в населених пунктах, перш ніж наступити потрібно намацати ногою тверду точку опори і поступово переносити на неї вагу тіла. Наступний крок ногою робити тільки після прийняття стійкого положення на першій.

При пересуванні по високій траві рекомендується вище піднімати ноги і ставити їх на землю з носка.

При пересуванні по мілкій воді, щоб не створювати шуму, ногу треба опускати поступово з носка, протягуючи її вперед по воді ковзаючим рухом, як при ходьбі на лижах.

Умовні позначки:

а — момент постановки ноги на носок; б — момент постановки ноги на п'ятку.

Рисунок 13 – пересування безшумно.

При низькій температурі взимку скрип кроків по снігу чути на 30-40 м. У морозну ніч поширення звуків збільшується. Для звукового маскуванню свого руху потрібно використовувати шуми, викликані стрільбою, пролітаючими літаками, працюючими двигунами, рухом машин та вітер, що дме з боку противника.

Пересування бігом застосовується у всіх випадках пересування по різній місцевості, виходячи з обстановки, що склалася та необхідністю прискорити пересування для швидкого зближення із супротивником.

У бігу на різні відстані застосовується приблизно однакова техніка руху.

При відштовхуванні однією ногою інша робить швидкий і енергійний маховий крок уперед нагору. Під час польоту нога, що перебуває спереду розгинається й опускається вниз, торкаючись землі спочатку п'ятою, потім переходить на всю ступню й далі на носок (перекатом). Тулуб нахилений уперед. Голова тримається прямо. Руки, зігнуті в ліктях приблизно під прямим кутом, із злегка стиснутими кулаками, під час перебіжок рухаються навскіс вперед та назад.

При бігу по пересіченій і лісистій місцевості дивитися вперед униз, щоб не потрапити ногою в ямку, вибій, не наткнутися на камінь, а в лісі – на гілки або коріння. Ного ставити з п'яти на всю ступню.

При бігу по м'якому, слизькому й свіжому ґрунті ногу ставити на всю ступню.

При бігу в гору, при збіганні на кручі ногу ставити з носка.

При бігу через неглибоку (до колін) водну перешкоду бігти невеликими кроками, високо піднімаючи коліна. Перестрибувати через канали, струмки, каміння, що зустрічаються під час бігу, легким широким кроком без втрати темпу. На повалені дерева, колоди наступати однією ногою та продовжувати рух. Під час бігу дотримуватися ритму дихання, найбільш зручного для кожного бійця, дихати через ніс і рот одночасно.

Пересування прискореним кроком у зріст застосовується в ході атаки на віддалині від противника або на місцевості, де виключене спостереження противником (ліс, високий чагарник, лощина, яр, зворотні скати висот тощо).

Пересування прискореним кроком пригнувшись застосовується для прихованого пересування по місцевості з невисокими укриттями (низький чагарник, висока трава, канава), по траншеях і ходам сполучення.

Біг (повільний, швидкісний і в середньому темпі) може застосовуватися при атаці противника, а також для подолання окремих ділянок місцевості. Швидкісний біг у повний зріст або пригнувшись використовується при перебіжках, при вибіганні з укриття до бойових і транспортних машин.

Якщо противник веде прицільний вогонь або коли необхідно наблизитися до противника непоміченим, і раптово напасти на нього переповзання.

Переповзання виконується звичайними розповсюдженими способами, і залежно від рельєфу місцевості й рослинного покриву переповзати можна попластунськи, на напівсидячи або на боці. Як і перед перебіжкою, спочатку необхідно намітити шлях пересування й укриті безпечні місця.

Переповзання “напівсидячи” (рис. 14, 15) зазвичай застосовується на місцевості, що має невеликі укриття (пні, високу траву, посіви, неглибокі канали тощо). Це найлегший, безшумний і вигідний для збереження сил спосіб переповзання.

Рисунок 14 – переповзання “напівсидячи” (момент виносу правої ноги).

Рисунок 15 – переповзання “напівсидячи” (момент виносу лівої ноги).

Переповзання “по-пластунському” (рис. 16, 17) являє собою найбільш скритий спосіб пересування. Застосовується на відкритій місцевості та на місцевості з укриттями, що не прикривають пересування бійця способом «напівсидячи».

Рисунок 16 – переповзання “по-пластунському” звичайним способом.

Рисунок 17 – переповзання “по-пластунському” на ліктях.

Переповзання на боці (рис. 18) застосовується на будь-якій місцевості. Це найбільш вигідний спосіб переповзання при наявності вантажу, різної важкої зброї та при транспортуванні полоненого, або пораненого.

а

б

Умовні позначки:

а – положення лежачи на боці й момент згинання правої ноги; б – момент відштовхування правою ногою.

Рисунок 18 – переповзання на боці.

Переповзання лежачи “ничком” (рис. 19) здійснюється на відкритій місцевості, або під вогнем ворога. Здійснюється шляхом обережного переставляння рук та ніг та підтягуванням тіла вперед руками і переступанням на носках. При цьому, боєць повинен перевіряти руками землю перед собою та притискатися якомога ближче до землі, опускаючи нижче голову та плечі.

Для подолання невеликих перешкод на шляху руху боєць застосовує різні стрибки.

Стрибки у залежності від характеру подоланого перешкоди можуть бути в довжину, з приземленням на одну або на обидві ноги (виконуються з розбігу або з місця), з опорою на перешкоду як однією ногою (рис. 20 а), так і рукою і ногою і перенесенням тіла боком через перешкоду, наприклад, через повалене дерево, низьку огорожу, залізні конструкції та ін. (рис. 20 б, в)

Рисунок 20 – переповзання лежачи “ничком”.

а

б

в

Умовні позначки:

а – стрибок наступаючи на перешкоду; б, в – стрибок боком з опорою на руку і ногу (моменти відштовхування від землі та переносу лівої ноги)

Рисунок 20 – стрибки через перешкоду.

Вилазити з глибоких перешкод (воронка, траншея, яма) необхідно за допомогою упору коліна об край перешкоди, упору руками і ногами об стінки або край перешкоди.

Вповзання в укриття типу воронки проводиться шляхом підповзання до укриття по-пластунськи або на “напівсидячи” з подальшим послідовним опусканням в неї ніг (рис. 21).

При *подоланні перешкод з ґрунту* можна в якості опори використовувати лопату або ж з її допомогою зробити невеликі заглиблення та спиратися в них, як у своєрідні сходи.

Особливості безшумного руху та подолання перешкод вночі. У нічний час істотно обмежується видимість і дальність виявлення об’єктів спостереження, знижуються можливості з оцінки кольору та конфігурації

об'єктів та місцевих предметів, ускладнені пересування та орієнтування, погіршуються організація й управління навіть у рамках одного підрозділу, знижується ефективність застосування більшості видів зброї.

Рисунок 21 – спосіб вповзання.

При пересуванні вночі небезпека зробити шум збільшується, тому що під ноги непомітно можуть потрапити дрібні предмети.

При пересуваннях уночі рухатися різними способами: у повний ріст, пригнувшись, напівсидячи та переповзанням. *Під час пересування в повний ріст і пригнувшись* носком ноги намацувати ґрунт зручніше, але при постановці ноги з п'яти легше й швидше пересуватися. Однак і в одному, і в іншому випадку можна успішно робити безшумний рух. При пересуванні в ріст у незнайомих місцях ліву руку, зігнуту в лікті, тримати перед собою на висоті обличчя для самостраховки, іноді роблячи нею рух зверху вниз. *При пересуванні в темряві в місцях, де можуть бути пастки та сюрпризи*, які підготовлені ворогом, пересуватися низько пригнувшись або рачки (щоб не натрапити на дріт, мотузку тощо.), і робити повільні обережні рухи руками перед собою, лівою рукою - “поглажуючі”, а правою – кругові (рис. 22 а, б).

У цих випадках ногу ставити на ґрунт після того, як місце прощупане рукою.

а

б

Умовні позначки:

а – вид прямо; б – вид збоку.

Рисунок 22 – положення рук для самостраховки при пересування вночі.

Біг уночі при гарній видимості нічим не відрізняється від звичайного бігу, тільки кроки повинні бути коротші. При поганій видимості, під час бігу в нічний час, необхідно ноги піднімати вище, як би наступаючи на щось.

Під час подолання перешкод завжди попередньо оглянути (обмацати рукою або ногою) місце постановки ноги, руки та тулуба.

Під час переповзання обмацувати руками ґрунт, рослинність, насадженьня й навколишні предмети, особливо в тих місцях, де противник застосовує різні пастки – дріт, брязкітки, тощо.

У приміщенні рухатися навпомацки уздовж стін, обмацуючи перед собою простір і предмети руками й ногами.

У лісі завжди остерігатися наступати на сухий хмиз.

Болота переходити по шляхам, які намічені днем, або пересуватися по ним дуже обережно, обмацуючи ційком місце для постановки ноги.

У дощ і вітер користуватися шумом для більш швидкого пересування. У непогоду надягати головний убір глибше, оберігаючи очі, але маючи можливість завжди бачити необхідне.

Якщо ворог висвітлює місцевість ракетами, потрібно швидко присісти або лягти й «завмерти», не ворушитися. На розвіданій місцевості після падіння ракети на землю робити кидок уперед бігом.

Переміщення в “двійці”.

Порядок переміщення в двійках (рисунок 23) методом “одна нога на землі” самоочевидний.

	<p><u>Перша фаза</u> – №1 прикриває, №2 переміщається</p>
	<p><u>Друга фаза</u> – №2 заліг, зробив прицільний постріл або чергу і крикнув №1 про готовність прикривати його переміщення</p>
	<p><u>Третя фаза</u> – №2 прикриває, №1 переміщається</p>

Рисунок 23 – порядок переміщення в двійках.

Потрібно лише відзначити, що при роботі в “двійці” солдат, який відкриває вогонь, повинен криком, наприклад, “тримаю” або “крию”, або іншим способом повідомляти про готовність прикрити вогнем переміщення напарника. Це необхідно робити, оскільки не завжди навіть всередині “двійки” може підтримуватися візуальний контакт, а в гуркоті бою не завжди можливо відрізнити вогонь свого напарника від вогню іншого солдата.

Поширена помилка – повідомляти напарникові про те, що готовий його прикривати, відразу ж після того, як закінчив переміщення, а сам ще не встиг зайняти стрілецьку позицію. У наслідку напарник припиняє свій вогонь до того, як другий член “двійки” почне його вести, оскільки потрібен якийсь час, щоб зайняти зручну для ведення вогню позицію. Для боротьби з цією помилкою треба відпрацювати наступний прийом. Солдат спочатку повинен зробити один постріл (чергу) і лише потім повідомити напарникові про свою готовність прикривати його вогнем. Тобто переміщення розбивається на фази: фаза ведення вогню одним солдатом змінюється фазою ведення вогню двома солдатами.

Переміщення в “трійці”.

Організація переміщення в “трійках” трохи інша. Тут можливі варіанти:

а) Варіант №1 – “Роги” (рисунок 24):

“Трійка” просто розбивається на дві підгрупи, що складаються з двох і одного солдата, і вони працюють так само, як працюють в “двійці”, – одна група біжить – інша прикриває. Тут можлива наступна рекомендація: вперед завжди висувається один солдат, а двоє підтягуються до нього. Це робиться для того, щоб двоє біжать попереду одного не перекривали йому сектор обстрілу. Один двом, відразу обидва сектора обстрілу не перекриє, а двоє одному можуть.

	<p><u>Перша фаза</u> – №1 і №3 прикривають, №2 переміщається</p>
	<p><u>Друга фаза</u> – №2 заліг, зробив прицільний постріл або чергу і крикнув напарникам про готовність прикривати їх переміщення</p>
	<p><u>Третя фаза</u> – №2 прикриває, №1 та №3 переміщуються</p>

Рисунок 24 – переміщення в “трійках” (варіант “Роги”).

б) Варіант №2 – “Два – один” (рисунок 25):

Застосовується послідовне пересування: двоє стріляють – один біжить.

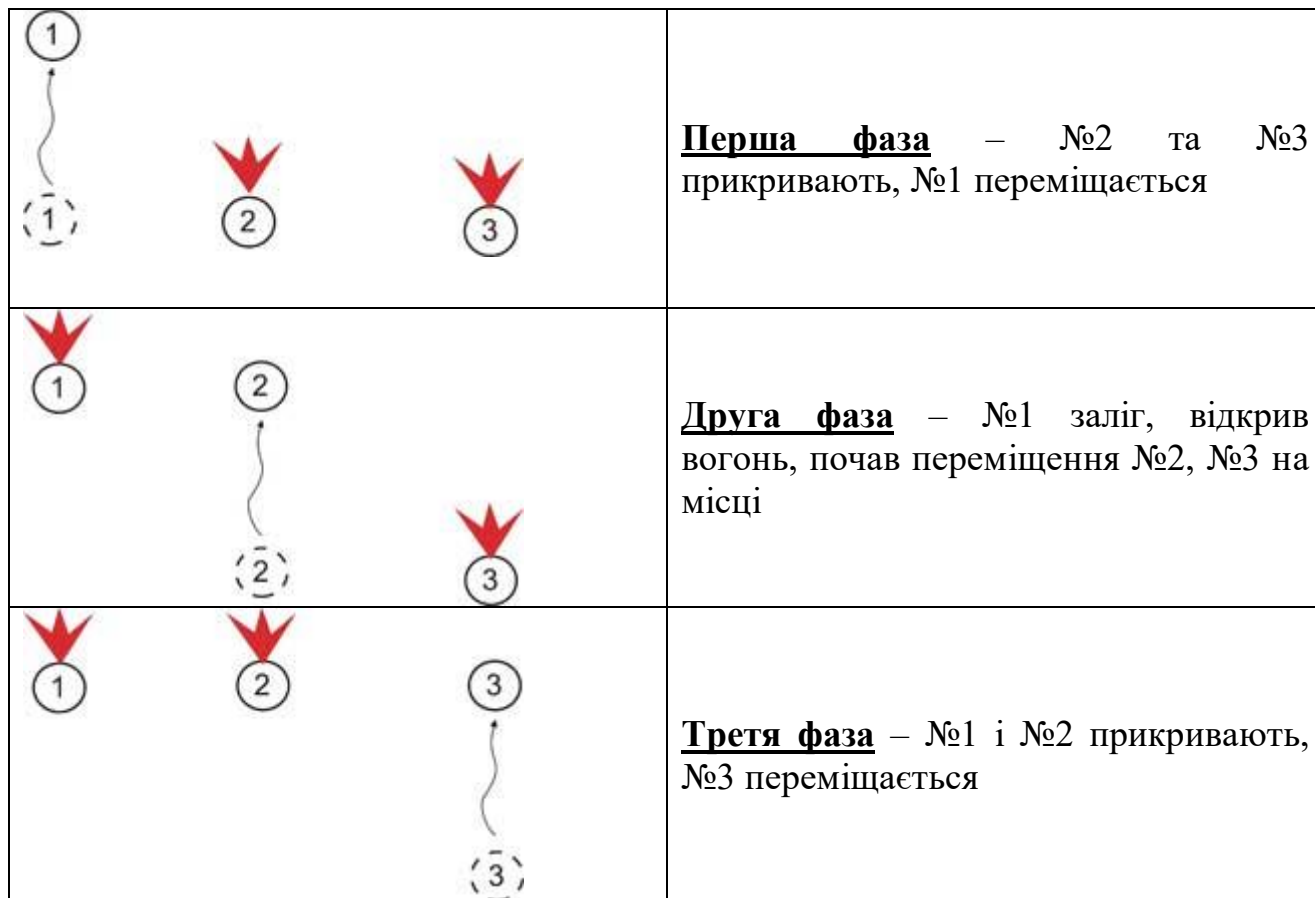

Рисунок 25 – переміщення в “трійках” (варіант “Два – один”).

Деякі фахівці пропонують переміщатися без суворої послідовності – хто після кого схоплюється і змінює позицію, за для того, щоб у противника не було можливості вгадати, хто з членів “трійки” буде переміщатися наступним. Дана пропозиція позитивна, але велика ймовірність виникнення плутанини, і на наш погляд більш прийнятний почерговий спосіб, але зі зміною першого, що переміщається.

Наприклад:

1. Біжить №1, а №2 та №3 прикривають.
2. Переміщається №2, №1, а №3 на прикритті.
3. Вперед йде №3 під прикриттям №1 та №2.

Перший етап закінчився, вся група перемістилася вперед.

Початок другого етапу починається з руху вперед вже №2, потім №1 закінчується переміщенням №3.

Третій етап починає №3, потім №1, завершує №2 тощо.

Можливі варіанти, коли в кожному підрозділі бажано напрацювати щось своє, але головна умова простота і зрозумілість, тобто, не виникло плутанини в бою.

в) Варіант №3 – “Півходу” (рисунок 26):

Більш складним варіантом організації переміщення в трійках є наступний спосіб: один солдат схоплюється і починає переміщення, проробляє половину

шляху, в цей момент схоплюється інший солдат і починає переміщення, в цей момент перший солдат вже заліг і відкриває вогонь, а третій все ще веде вогонь зі своєї початкової позиції.

	<p>Перша фаза – № 1 схоплюється і починає переміщення, проробляє половину шляху, в цей момент схоплюється № 2 і починає переміщення, а третій все ще веде вогонь зі своєї первісної позиції.</p>
	<p>Друга фаза – № 1 заліг, відкрив вогонь, № 2 проробляє половину шляху, схоплюється № 3</p>
	<p>Третя фаза – № 2 досягає наміченої ним точки і залягає, схоплюється № 1, № 3 проробляє половину шляху</p>

Рисунок 26 – переміщення в “трійках” (варіант “Півходу”).

Як тільки другий солдат проробляє половину шляху, схоплюється третій солдат. Після того, як другий солдат досягає наміченої ним точки і залягає, схоплюється перший солдат і так далі. При цьому способі два солдати біжать, а один стріляє, причому між солдатами, що пересуваються зберігається півходу. Звичайно, що цей метод найбільш складний, бо є найбільша ймовірність “збитися з ритму”. Не радимо використовувати цей спосіб звичайним підрозділам з солдатами строкової служби. Цей варіант може підійти групам працюючим спільно багато років, так як він вимагає великої злагодженості всередині “трійки”.

Кожен з цих методів має свої позитивні і негативні сторони. Перший – найбільш простий і тому надійний спосіб, його можливо використовувати для пересування солдатів, обслуговуючих один вид зброї,

скажімо, кулеметник і його підношувач боєприпасів, але при його виконанні виникає момент, коли один прикриває двох. Другий спосіб з точки зору прикриття кращий, так як в будь-який момент часу двоє прикривають пересування одного, але він самий повільний з трьох. Третій спосіб найшвидший, але страждає прикриття.

При діях у групах можна заздалегідь встановити, хто стріляє одиночними пострілами, а хто веде вогонь чергами. Так можна домогтися ведення прицільного вогню хоча б частиною солдатів, при помірній дії на них вогню чергами.

Для пересування в “двійках” і “трійках” не слід жорстко прив'язуватися до системи заздалегідь встановлених груп і номерів всередині бойових груп. У непередбачуваній обстановці бою будь хто, опинившись поряд, може стати членом бойової групи.

За інших рівних умов використання “трійок” краще, так як витягувати пораненого удвох легше, а якщо це відбувається під вогнем, то один зможе здійснювати прикриття, а інший перетягувати пораненого. Крім того, використання “трійок” дозволяє об'єднувати в одній групі ветеранів, солдатів середнього терміну служби і новачків.

Переміщення по одному.

При переміщеннях по одному не обов'язково, щоб одразу після скоєння перебіжки одним солдатом, починав перебігати інший. По обстановці можлива і наступна техніка. Один солдат під прикриттям іншого (інших) долає 50 – 100 метрів трьома – чотирма перебіжками, окопується, починає стріляти, і тільки після цього починає рух наступний солдат. Можливо, що весь особовий склад відділення або навіть взводу на черговий рубіж буде виводитися таким чином по одному. У такому випадку рекомендується першим направляти на черговий рубіж найбільш підготовленого і фізично розвиненого солдата в групі, а останніми виводяться кулеметники, зв'язківці, снайпери і командири.

Якщо зближення здійснюється в повільному темпі, то солдати, що підтримують вогнем пересування інших, повинні вести підтримку вогнем різноманітно, змінюючи бойові позиції, однак, пам'ятаючи, що при зміні позиції щільність вогню всього підрозділу падає.

Переміщення всіх наступаючих.

У радянській тактиці перевага віддавалася більш примітивному способу, а саме пересуванню бігом всієї маси піхоти. Справа в тому, що солдат під вогнем може від страху просто не відірватися від землі після чергового переміщення. Заляже один – зляже і інший. Якщо підрозділ заляже, противник своїм мінометним вогнем може вигнати його на свої кулемети, не давши відійти назад. У разі якщо при пересуванні перекатами солдати заляжуть, то командиру нічого іншого не залишиться, як піднімати людей на повний зріст і бігти на позицію противника. Залеглих під вогнем піхотинців командиру підняти в атаку дуже важко. Тому при використанні пересування “двійками” і “трійками” слід реалістично оцінювати настрій і підготовку солдатів. Крім того, цей спосіб набагато повільніше, ніж біг. Спроба воювати “розумніше” може обернутися зривом атаки.

Найкращий спосіб переміщення – пересування від укриття до укриття. Солдату рекомендується перед переходом в атаку продумати можливий шлях, який йому доведеться подолати при зближенні з противником, при цьому прокласти на полі уявну доріжку, намітивши на ній місця зупинок для перепочинку. Якщо весь шлях так розмітити неможливо, то потрібно заздалегідь спланувати шляхи хоча б найближчих декількох перебіжок.

Падати краще не за укриття, а поруч з ним і потім заповзати за нього, або перед вчиненням перебіжки відповзати від укриття. Краще робити і те, і інше. Залишати укриття потрібно іншим шляхом, в порівнянні з тим, яким укриття було зайнято. Все це робиться для того, щоб ворог не міг визначити: звідки почне рух піхотинець, а відповідно не міг би заздалегідь навести в цю точку свою зброю.

Замість переповзання можна використовувати перекочування, але при перекочування велика ймовірність задерти стовбур або зігнути ногу в коліні і тим самим демаскувати себе. Відповзати за інших рівних умов потрібно вправо від себе, оскільки при стрільбі з автоматичної зброї чергами постріли йдуть вліво – вгору від того, по кому стріляють.

Втім, якщо висота рослинного покриву невелика або якусь ділянку місцевості не має укриття від куль, а укритий тільки від спостереження, або позиція противника вже дуже близька, слід завмирати після падіння і особливо уникати рухів головою, які добре помітні.

Якщо з якихось причин віддана команда зупинитися, то не слід повністю припиняти рух в тому місці, де застало таке розпорядження, а потрібно зайняти найближче укриття, зручне для можливого ведення вогню і подальшого пересування.

Використовувати принцип “від укриття до укриття” потрібно в розумних межах. Не слід його використовувати при несподіваному попаданні під вогонь противника. У такій ситуації і 10 метрів пробігти не вийде. Потрібно відразу падати.

Не слід, в пошуках безпеки, користуватися занадто очевидними і легко доступними укриттями. Властивість такого укриття “притягувати” солдатів свідомо. У таких місцях часто відбувається “скупчення” солдатів. Ворог може добре пристріляти їх або замінувати, і (замість захисту) вони стануть мішенями. Солдати противника насамперед прострілюють найбільш очевидні укриття, які вони називають “гніздами для ворожих снарядів”. Противник може спеціально обладнати такі місця, щоб заманити і знищити в них атакуючих.

Наприклад:

Ворог може викопати цілі лінії траншей з нормальним бруствером з боку атакуючих і вирити бруствером з боку своєї оборонної позиції. Піхота, захопивши таку траншею, методично обстрілюється противником або (при близькому розташуванні іншої траншеї) закидається гранатами: отже у атакуючого запас гранат обмежений, а оборонятися можливо лише завдяки завчасному накопиченню їх у великій кількості.

Простіший варіант тієї ж пастки – насипати купки землі і “висаджати” кущі на певній відстані від своїх позицій. Знищення атакуючих набагато полегшується, так як точно відома відстань до місць, де вони спробують сховатися.

Нарешті, при достатньому зближенні з противником, укриття від вогню, як правило, не залишається і доводиться використовувати короткі перебіжки в якості засобу, що утрудняє прицілювання противнику.

Фактор часу.

Якщо до наступного укриття далеко, то вступає в силу інший фактор – час, який необхідний для подолання відкритої ділянки місцевості. Якщо відстань *a*, відповідно, і час на перебіжку тривалий, то противник зможе почати і, головне, скорегувати свій прицільний вогонь по солдату, що пересувається. Час, що витрачається солдатом на переміщення, залежить від щільності та ефективності вогню противника. Як правило, з наближенням до позиції противника, його вогонь стає сильнішим і ефективнішим. Тому, чим ближче до ворога, тим коротше і швидше повинно відбуватись переміщення. Якщо на дистанції 700 – 800 метрів довжина переміщення може бути 40 – 50 кроків (подолані за 30 секунд), а на відстані 400 – 500 метрів – 15 – 20 кроків, то в залежності від близькості від ворога або під його інтенсивним вогнем, вона повинна складати 5 кроків.

Вважається, що за 3 секунди, які необхідні для короткої перебіжки, противник не встигне зробити прицільний постріл. Звичайному солдату для в прицільного пострілу потрібно близько 5 секунд.

Якщо противник веде прицільний вогонь, то потрібно переміщатися, не даючи йому пристрілятися. У такій ситуації просто впасти на рівному місці означає перетворитися в чітку мішень і загинути.

Перебуваючи під наглядом противника перед здійсненням перебіжки потрібно прораховувати, скільки можливо пробігти до першого прицільного пострілу противника: потрібно умовно скласти час, який буде необхідний противнику, щоб зрозуміти, чи почав солдат перебіжку і скільки йому буде потрібно часу, щоб скинути зброю, потім прицілитись, зробити постріл, а також враховувати, скільки часу куля ворога буде летіти до місця знаходження солдата (куля долає відстань не миттєво) отриманий результат слід порівняти зі швидкістю перебіжки. Таким чином можна приблизно оцінити відстань відносно безпечною перебіжки. Взагалі, прорахунок часу реакції противника на власні дії – прийом, який доцільно використовувати в різних ситуаціях.

Наочною вправою, що дозволяє навчатися солдатам відчувати розумну дальність переміщення, є навчальна атака однієї групи солдатів на іншу. При цьому ті, хто обороняється, повинні за час переміщення атакуючих встигнути в них прицілитися. Потім ролі міняються. Щоб вірно обирати відстань для переміщення необхідно врахувати наявність укриття і “прорахувати” час, коли той, хто перебігає, буде відкритий для вогню противника. Якщо наступне укриття розташоване занадто далеко, то не слід у що б то не стало намагатися добігти до нього за одну перебіжку. Це може коштувати життя.

3. Вибір та заняття вогневої позиції на місцевості.

Підготування до стрільби включає прийняття положення для стрільби і заряджання зброї. Для стрільби із автомата (РПК, ПК, СВД) необхідно обирати таке місце, яке забезпечує найкращий огляд та обстріл, маскуванню стрільця від

спостереження і вогню противника, а також дозволяє зручно виконувати прийоми стрільби. У залежності від обстановки місце для стрільби обирається у траншеї, окопі, воронці від снаряду, канаві, за камінням, пеньком, тощо. У населеному пункті місце для стрільби може бути обране у вікні будівлі, на горищі, у фундаменті будови, тощо. Недоцільно обирати місце для стрільби поблизу окремих місцевих предметів, які виділяються, а також на гребнях висот.

З досвіду ООС (АТО), якщо противник попереду, заняття вогневої позиції здійснювати в наступній послідовності:

вибрати будь-яке укриття (ямка, вибоїна, пень, камінь, кущ, дерево), зробити широкий крок в сторону (як правило, вправо – для правці зручніше) та перемістити тіло в цю сторону, після чого м'ячником (різким уклоном тіла) в іншу сторону та широким кроком трохи вперед зайняти вогневу позицію лежачи шляхом опори на ліву руку (в правій руці тримається зброя в напрямку противника) та одночасним присідання на коліна (необхідна наявність наколінників) або викидом ніг назад та в сторони прийняти положення для стрільби лежачи;

після чого здійснити переміщення в сторону (відповзти в бік), що унеможливило ведення прицільного вогню противником;

після зайняття вогневої позиції зробити два – три постріли в сторону противника та знову змінити вогневу позицію.

Для приготування до стрільби із за дерева, кута будівлі та інших сховищ прийняти положення для стрільби, притулиться до укриття так, щоб воно захищало стрільця від вогню ворога, зброю утримати так само, як при стрільбі без укриття. При приготування до стрільби із за невеликого укриття (окоп для стрільби лежачи, горбок) розміщуватися позаду укриття.

Для приготування до стрільби із окопу чи траншеї притулитися корпусом до стінки окопу, лікті обох рук сперти в землю, а прилад щільно притисну ти до плеча, при цьому стрільбу можна вести як з упору, так і з руки, або з упиранням магазину на ґрунт.

Порядок обладнання вогневої позиції в обороні.

На місцевості солдат у бажано відшукати природне укриття (канави, вирва від вибуху снаряда або міни, колода тощо), до якого після огляду місцевості довкола треба непомітно переміститися. Місце для окопу необхідно вибирати так, щоб мати достатній огляд та обстріл в заданому секторі й не бути помітним для противника.

До початку обладнання позиції необхідно швидко вивчити місцевість, звернувши особливу увагу на наявність низин, канав, борозен та іншого укриття, які противник може використати для непомітного наближення. Часто солдат, що сховався в тіні чагарнику, може довго залишатися непоміченим на відстані яких-небудь 15 м від ворожого спостерігача. Кожен солдат, який прагне уціліти в бою, має швидко розібратися в тих перевагах, які може надати йому конкретна ділянка місцевості: як сховатися в чагарнику, як можуть захистити його від кулі камінь або колода, як навіть невелика канава дозволяє з відносною безпекою просуватися вперед, як пагорб надає можливість вести точний прицільний вогонь.

Тільки переконавшись у правильності вибору місця, солдат може починати рити окоп для стрільби лежачи. (окоп – відкрита земляна споруда для ведення вогню стрільцем).

Зброю треба покласти праворуч від себе на відстані простягнутої руки, спрямувавши її стволом у бік противника. Повернувшись на лівий бік, солдат виймає малу саперну лопатку і, тримаючи її за держак обома руками, ударами до себе підрізає дерен, який складає збоку, щоб після риття окопу його можна було використати для маскуванню бруствера; землю викидає спочатку вперед, потім убік, щоб захистити себе від куль, осколків снарядів, мін. Голову під час роботи треба тримати якомога ближче до землі, але так, щоб можна було спостерігати за противником. Викопавши передню частину окопу на глибину 20 см, солдат пересувається трохи назад і продовжує рити його далі.

Одиночний окоп (рисунок 27) для стрільби з автомата обладнують спершу для стрільби лежачи, потім його поглиблюють для стрільб з коліна та стоячи.

Ширина готового окопу – 60 см, довжина – 170. Якщо противник не проявляє активності, то робота з вдосконалення окопу продовжується: його поглиблюють і роблять придатним для стрільби з коліна або стоячи. Глибина готового окопу: для стрільби лежачи – до 30 см, для стрільби з коліна – до 60 см, для стрільби стоячи (повний профіль) – до 110 см. Окоп для стрільби з автомата стоячи: об'єм вийнятого ґрунту – 1,4 м³. На улаштування окопу піхотною лопатою необхідно 2,5 люд.год., саперною лопатою – 1,5 люд.год.

Висота бруствера – для кожного ґрунту може бути різною. Бруствер слід робити пологим, щоб він був якнайбільш непомітним для противника, його ущільнюють (вдаряючи лопатою) та маскують дерном, травою або гіллям. Бійницю для стрільби влаштовують з сектором обстрілу не більше 60 градусів. У боковому схилі окопу обладнують нішу для боеприпасів.

За сприятливих умов коли противник поводить пасивно, за вказівкою командира відділення або самостійно одиночні окопи з'єднуються між собою в позицію на відділення, яка доводиться до повного профілю. Із цією метою солдат, не виходячи з окопу, відриває сполучний хід до свого сусіда зліва. Послідовність роботи така ж, як і при ритті одиночного окопу.

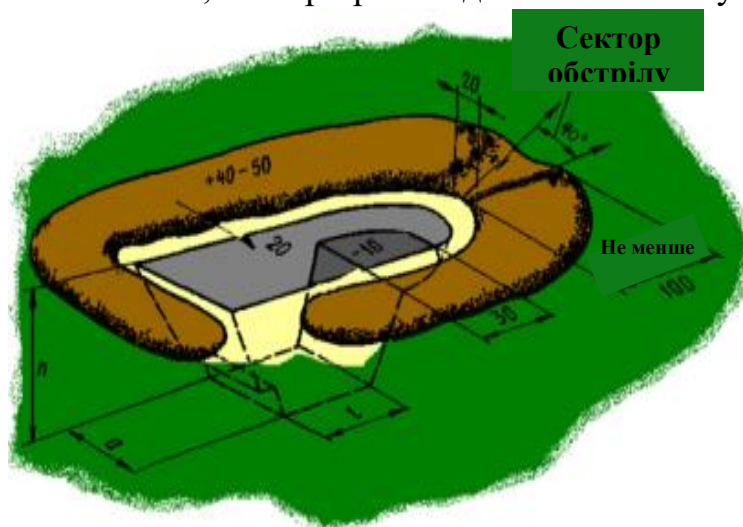

Рисунок 27 – окоп для стрільби з автомата стоячи.

Під час виконання нормативів, пов'язаних з розробкою мерзлих і твердих ґрунтів як вручну, так і з застосуванням вибухових речовин і засобів механізації, час, збільшується в 3 рази, а скельних ґрунтів – у 5 разів.

У зимових умовах при глибині снігового покриву 80 см і більше окопи та укриття можуть обладнуватись із снігу. В цьому випадку час на виконання нормативів по відношенню до вказаного скорочується у 1,5 – 2 рази.

Крім того, слід передбачити ведення нічного бою і підготувати автомат без нічного прицілу для ведення вогню у темряві. Для автомата робиться в бруствері жолобок з таким розрахунком, щоб покладений у нього автомат був наведений точно у вказаному командиром напрямку. Краї жолобка утрамбовують і обкладають дерном. Кілочки–обмежувачі забивають попарно біля цівки і приклада автомата. За можливості кілочки замінюють рогатками.

Керівник заняття показує на місцевості особовому складу наявні укриття та пояснює, чим потрібно керуватись при виборі шляху руху до об'єкта атаки, де і які застосовувати способи пересування залежно від характеру місцевості і можливого впливу противника, як використовувати місцевість і місцеві предмети в ході висування для захисту від вогню противника та для спостереження за ним, потім особисто показує, як треба діяти на місцевості застосовуючи той або інший спосіб пересування. Ті, кого навчають, пересуваються за керівником заняття праворуч, ліворуч і позаду нього й уважно стежать за його діями.

З вихідного положення керівник заняття йде прискореним кроком, потім переходить на біг. Наближаючись до чагарника, пригинається, а потім, вибравши зручне місце, лягає і пояснює, що далі пересуватися в зріст і нахилившись небезпечно, тому що ділянка місцевості від кущів до канави відкрита та обстрілюється противником, тому її необхідно подолати перебіжками, і показує, як це робиться.

Керівник заняття, подавши команду для перебіжки, ставить автомат на запобіжник, швидко підхоплюється, пробігає 20-40 кроків, падає на землю, відповзає (перекочується) небагато в бік (якщо є – за укриття), потім знову підхоплюється, добігає до канави і лягає в неї, приготувавшись до стрільби. Після цього він пояснює, що далі небезпечно пересуватися перебіжками і, щоб непомітно наблизитися до вогневої точки противника, раптово напасти і знищити її, необхідно пересуватися переповзанням, і показує техніку виконання переповзання по-пластунськи, на напівкарачках і на боці.

Закінчивши показ у цілому, керівник заняття повертається з відділенням у вихідне положення і повідомляє порядок відпрацювання показаних дій елементами: пересування прискореним кроком (бігом); пересування перебіжками; пересування переповзанням.

Пересуванню прискореним кроком і бігом керівник заняття вчить солдат по черзі, потоком, подаючи команду кожному, кого навчають.

Наприклад: “Солдат Петренко, прискореним кроком (бігом) на рубіж уперед”.

Солдат Петренко виконує команду, а керівник заняття та всі ті, кого навчають, стежать за його діями. По досягненні ним зазначеного рубежу керівник заняття подає команду наступному солдату для пересування на цей же

рубіж тощо. У ході навчання техніки пересування прискореним кроком і бігом керівник заняття пояснює всім помилки, які були помічені під час виконання команд, а також як їх усунути. Так солдатам варто пояснити, що при пересуванні прискореним кроком або бігом зброя тримається як зручніше, але завжди повинна бути спрямована у бік цілі і кожен солдат повинен постійно вести спостереження за противником.

Керівник заняття при відпрацьовуванні дій необхідно перебувати там, звідки йому зручніше спостерігати за діями тих, кого навчають, і де він зможе вчасно вказувати їм на допущені помилки.

Тому керівник заняття, пропустивши більшу частину солдат прискореним кроком (бігом) на рубіж чагарника та визначивши черговість дій тих, хто залишився на вихідному рубежі, переміщується на рубіж чагарника до основної частини відділення і, подаючи сигнал на виконання команди відмахуванням прапорцем, оцінює дії чергового солдата немовби із боку противника і коментує їх для тих, хто перебуває поруч.

Після тренування солдат у пересуванні прискореним кроком (бігом) у бік чагарника по одному, керівник заняття уточнює положення противника і проводить тренування при русі у зворотному напрямку. Для прищеплення солдатам твердих навичок під час дій у складі відділення він шикуює особовий склад в одну шеренгу з інтервалами між солдатами 8-12 кроків, подає команду на пересування прискореним кроком або бігом на рубіж – яр, зламане дерево – усьому особовому складу та по черзі стежить за діями кожного солдата, тобто вчить одного, а тренує всіх.

Помітивши помилку в діях того, кого навчають, керівник заняття зупиняє солдат (при відпрацьовуванні в складі відділення він викликає до себе тих, хто допустив помилку), пояснює, у чому полягає помилка і як потрібно правильно діяти, і продовжує тренування спочатку в повільному темпі, потім прискорює темп і домагається, щоб усі солдати вклалися в час, установлений нормативом. Указувати на помилки необхідно голосно, щоб чули всі, але спокійно.

Навчивши солдатів діям щодо пересування прискореним кроком і бігом, керівник заняття приступає до відпрацьовування наступного елемента – пересування перебіжками. Порядок проведення тренування наведено на рисунку 28. Спочатку він коротко пояснює, коли застосовується пересування перебіжками і порядок його виконання.

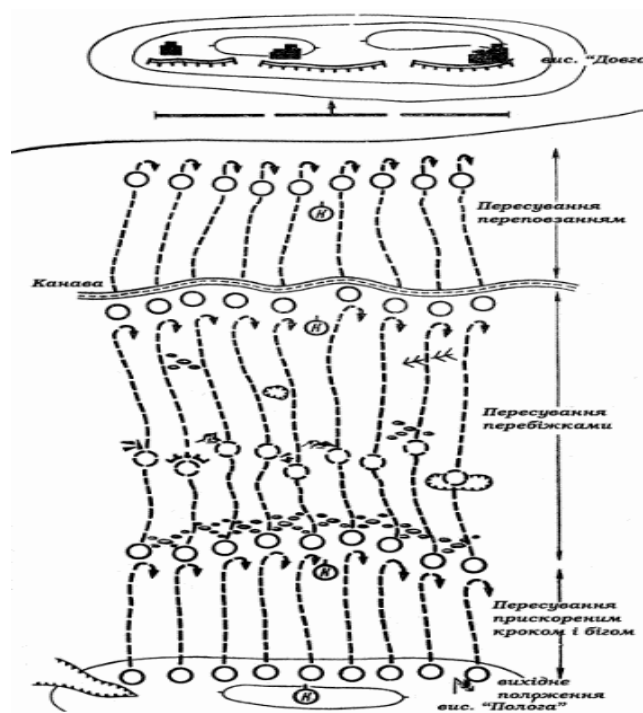

Рисунок 28 – пересування солдата на полі бою.

Зокрема вказує: перебіжка здійснюється з положення лежачи, а на ділянці, що повинна долатися перебіжками, необхідно вибрати укриття для перепочинку і намітити шлях руху від одного укриття до іншого. Досягнувши рубежу збоку від укриття для перепочинку, солдат повинен з ходу залягти і відповзти за нього, для того щоб противник не міг взяти під приціл місце падіння і уразити солдата, коли він буде підніматися для наступної перебіжки. Довжина перебіжки 20-40 кроків, пересування потрібно здійснювати стрімко, щоб противник не встиг уразити солдата під час перебіжки. Після показу порядку пересування перебіжками керівник заняття приступає до тренування солдатів на ділянці від чагарника до канави. Методика навчання цьому способу пересування аналогічна методиці навчання пересуванню прискореним кроком.

Особливу увагу керівник заняття приділяє стрімкості пересування, вдалому вибору місця для перепочинку, правильному приготуванню для ведення вогню й стежить за тим, щоб ті, кого навчають, вели постійне спостереження за противником. Переконавшись у правильності виконання тими, кого навчають, пересування перебіжками, керівник заняття тренує їх відповідно до вимог нормативу з тактичної підготовки № 10. Завершивши відпрацювання пересування перебіжками, командир відділення приступає до навчання пересуванню переповзанням.

Спочатку керівник заняття особисто показує способи переповзання (напівкарачках, на боці та по-пластунськи), пояснюючи при цьому, що вибір способу переповзання визначається умовами місцевості, тобто наявністю й висотою укриття, що є на шляху солдата, і вогнем противника.

При переповзанні будь-яким способом зброю варто поставити на запобіжник і оберігати від ударів і забруднення, особливо від попадання сторонніх предметів у канал ствола. Методика навчання аналогічна методиці

навчання першим двом способам: показ із поясненням, тренування спочатку в повільному темпі, а потім з прискоренням до часу, встановленого нормативом. При цьому керівник заняття особливу увагу звертає на те, щоб ті, кого навчають, постійно вели спостереження за противником, діяли швидко, уміло використовували місцевість і місцеві предмети при пересуванні, робили правильний вибір місця для стрільби, оберігали зброю від забруднення. Завершивши відпрацювання способів пересування, керівник заняття відпрацьовує навчальне питання в цілому, а потім організує тренування солдатів у пересуванні комбінованим способом відповідно до вимог нормативу з тактичної підготовки № 10.

Закінчивши відпрацювання навчального питання, керівник заняття шикує особовий склад і проводить короткий розбір, у якому вказує, як засвоєні кожним солдатом способи пересування, вказує на найбільш характерні помилки і їхні причини, оцінює вміння солдатів використовувати захисні властивості місцевості, що маскують.

4. Підготовка зброї та боєприпасів до бою.

Солдат в бою діє в складі свого відділення. Місце йому в вказує командир відділення. На позиції солдатів розташовується так, щоб він не спостерігався противником і в той же час всі підступи до позиції відділення і на флангах знаходилися під дійсним, особливо фланговим, вогнем, а загородження і природні перешкоди добре проглядалися і прострілювалися.

Кожен військовослужбовець повинен досконало знати та тримати в постійній бойовій готовності свою зброю і бойову техніку, майстерно володіти ними та уміло застосовувати, бути в готовності замінити товариша.

Кожен військовослужбовець зобов'язаний :

знати способи і прийоми дій в бою, мати відпрацьовані до автоматизму навички дій зі зброєю (при озброєнні бойової машини) на поле бою в різних умовах обстановки;

знати і розуміти отриману задачу;

знати сигнали управління, взаємодії, оповіщення та порядок дій за ними;

вміти вести розвідку противника і місцевості, при виконанні бойового завдання постійно вести спостереження, ефективно застосовувати зброю (озброєння бойової машини), своєчасно виявляти і вражати противника.

Для підготовки зброї до бою необхідно:

здійснити чищення, оглянути зброю у розібраному вигляді і змастити її;

оглянути зброю у зібраному вигляді;

оглянути магазини автомата (ручного кулемета, СВД), стрічку для набоїв та коробку для стрічки кулемета (АГС-17);

оглянути оптичний (нічний) приціл та при необхідності провести їх вивірку, підзарядити АКБ прицілу та протерти скло;

Безпосередньо перед стрільбою:

прочистити насухо канал ствола, оглянути набої (гранати) і спорядити ними магазини (стрічку, покласти споряджені стрічки у коробки) а для РПГ оглянути гранати та порохові заряди, покласти їх до сумок.

Якщо автомат (кулемет, СВД) довгий час знаходились на морозі то перед

їх заряджанням декілька разів вручну енергійно відтягнути назад і просунути вперед затворну раму.

При огляді набоїв автомата (кулемета, СВД) перевірити:

чи нема на гільзах іржі і пом'ятостей, чи не хитається куля в дульці гільзи;

чи нема на капсулі зеленого нальоту і чи не виступає капсуль вище поверхні дна гільзи;

чи нема серед бойових набоїв навчальних.

Якщо набої запилились, забруднились, покрилися невеликим зеленим нальотом або іржею, їх необхідно обтерти сухим чистим ганчір'ям. Обтирати набої промасленою ганчіркою і споряджати набоями магазини занадто змащеними всередині, забороняється.

При огляді пострілів до РПГ перевірити, чи нема зовнішніх пошкоджень на підривнику, головній частині гранати, сопловому блоці, трубі реактивного двигуна і пороховому заряду. Постріли, що мають зовнішні пошкодження, застосувати до стрільби забороняється.

При огляді пострілів до АГС-17 перевірити, чи немає зовнішніх ушкоджень, іржі, прим'ятостей на підривниках, головних частинах гранат, гільзах; чи не хитаються гранати в дульцях гільз; чи немає на капсулях зеленого нальоту і тріщин, чи не виступають капсулі вище поверхні дна гільз; чи немає серед бойових пострілів навчальних. Постріли, що мають зовнішні ушкодження, особливо ушкодження мембран, застосовувати для стрільби забороняється. Несправні постріли здаються на склад. Якщо постріли запилились і забруднились, їх необхідно обтерти сухим чистим ганчір'ям.

Зброя повинна утримуватися в повній справності і бути готовою до застосування. Це досягається своєчасною та умілою чисткою, змащенням і правильним зберіганням зброї.